

HEEMKUNDE EN DIALECTSTUDIE

Om het belang van de streektalen in te zien is het noodzakelijk zich een juist denkbeeld te vormen van de verhouding van dialect tot algemeene omgangstaal. Velen meenen nog dat het dialect een ontaarde vorm is van het algemeen beschaafd; de taalgeschiedenis bewijst echter dat de ontwikkeling juist andersom heeft plaats gehad: de algemeene taal is ontstaan uit een dialect, dat, dank zij allerlei uitwendige oorzaken, de bovenhand heeft gekregen en ten slotte de gemeenschappelijke taalvorm is geworden voor bestuur, onderwijs, wetenschap enz. Op ons taalgebied was het de streektaal van de provincie Holland, die door een samenloop van politieke, godsdienstige en economische omstandigheden de algemeene taal zou worden. Het beschaafd Nederlandsch is echter niet zuiver Hollandsch, maar heeft een groot aantal zuidelijke (vooral Brabantsche) bestanddeelen opgenomen, hetgeen verklaard wordt door de uitwijking naar het Noorden van talrijke Zuidnederlandsche calvinisten, na de innemering van Antwerpen door de Spanjaarden in 1585.

Het dialect heeft daarom, wetenschappelijk gesproken, dezelfde waarde als de algemeene taal en verdient als uiting van het menschelijk denken en voelen even grondig bestudeerd te worden. Maar elke taal, elk dialect is in de eerste plaats een sociaal verschijnsel: ze vinden hun reden van bestaan in het onderling verkeer van de menschen. Zoo weerspiegelt een dialect nauwkeurig de sociale toestanden van de kleine gemeenschap waar het gesproken wordt; daarom moet een stadsdialect verschillen van een plattelandsch dialect: het eerste zal een meer ingewikkeld bouw hebben (burgerdialect tegenover volksdialect, vaktalen van beroepen en ambachten, enz.) dan het tweede; dorpsbewoners daarentegen zijn bijna allen landbouwers en bezitten op dit gebied een buitengewoon rijk geschakeerde vaktaal, die den stadsmensch grootendeels vreemd is.

De bouw van elk dialect vertoont nog andere eigenaardigheden: behalve de sociale groeperingen in engeren zin (vaktalen, en dgl.) bestaan er ook zoogenaamde familiale taalkringen. In elk gezin leven vertegenwoordigers van twee of drie menschengeslachten naast elkaar: de grootvader gebruikt woorden en wendingen, die de kleinkinderen reeds als ouderwetsch beschouwen en omgekeerd brengen de jongeren taalnieuwigheden naar huis mee, waaraan de ouden van dagen niet meer kunnen wennen. Zoo zien we het taalgebruik zich onder onze oogen wijzigen, want de jongeren van heden zijn de ouderen van morgen, die dan weer eenigszins vreemd zullen staan tegenover de taal van de toekomstige jongere generatie.

Het is vooral de studie van den huidige taalbouw van het dialect, die den heemkundige moet interesseeren. De historische verklaring, de woordafleiding enz. moet hij buiten beschouwing laten, want om de taal historisch te verklaren is onderlinge vergelijking van talrijke dialecten en kennis van de oudere taalvormen onontbeerlijk. De dialectstudie moet dus door den heemkundige beschrijvend opgevat worden: een nauwgezette beschrijving van afzonderlijke dialecten is trouwens een der

meest dringende behoeften van de moderne taalkunde. Hoe moet de heemkundige nu te werk gaan? Moet hij de woorden te hooi en te gras opteekenen, naarmate hij ze hoort gebruiken, of moet hij met behulp van een woordenboek een alfabetische lijst aanleggen? In het eerste geval zal hen heel wat ontgaan en in het tweede zou het spoedig een saai werk worden, dat de meesten zou gaan vervelen.

Veel doelmatiger en veel interessanter is het stelselmatig opteekenen van een samenhangend gedeelte van den woordenschat. Elk kan hier het deel kiezen dat hem het meeste belang inboezemt of door hem het best te bereiken is. De eene interesseert zich voor hetgeen in zijn tuin groeit: hij verzamele de dialectnamen van bloemen en groenten, van de verschillende variëteiten van appelen, peren, pruimen enz. Een ander staat dagelijks in betrekking met ambachtslieden en kan vaktermen verzamelen, b. v. van de broodbakkerij, de slagerij, de schrijnwerkerij, het metselaarsvak enz. Velen zien rondom hen het landbouwbedrijf zich ontwikkelen en zich wijzigen: hier moet zonder uitsel alles ingezameld worden, wat door het gebruik van machines tot ondergang gedoemd is, b. v. de namen van oude ploegen en karren, met hun onderdeelen, de namen van het gerief dat vroeger gebruikt werd om boter te maken; verder alles wat betrekking heeft op de bijenteelt en de bewerking van honig en was, al hetgeen men gebruikt wanneer het varken geslacht wordt, het vleesch in de kuip wordt gedaan en de worsten gemaakt enz.; al hetgeen binnen en buiten aan een windmolen of watermolen te zien is enz. Om nu practisch te werk te gaan, d.w.z. om goed bruikbaar materiaal te leveren moet aan verschillende vereischten voldaan worden:

1° de taalfacten moeten nauwkeurig worden opgeteekend, d.w.z. we moeten voor de echtheid kunnen instaan. Dus mogen alleen woorden en wendingen opgeschreven worden, die we in ons eigen dialect gebruiken of hooren gebruiken; ook de uitspraak is een belangrijke factor, dus moet deze zoo juist mogelijk aangegeven worden: het gebruik van fonetisch schrift is natuurlijk gewenscht, maar niet noodzakelijk; door vergelijking met Nederlandsche of Fransche klanken kan de juiste uitspraak soms goed duidelijk gemaakt worden; degenen die een niet te lastig fonetisch schrift willen leeren gebruiken, kunnen onze uitvoerige « Aanwijzingen » aanvragen.

2° om niets belangrijks over het hoofd te zien is het practisch (en ook interessanter) de woorden in een doorlopenden tekst in te lassen; zoo kunnen b. v. alle werkzaamheden beschreven worden, die plaats hebben van af het oogenblik dat de koe gemolken wordt tot wanneer de boter of de kaas klaar zijn. De tekst mag in het algemeen Nederlandsch gesteld worden, maar elk woord, dat van eenig belang is voor het behandelde onderwerp wordt, met de juiste uitspraak, in zijn dialectvorm ingelascht; b. v.: « De boerin gaat naar de weide (*dialectwoord*) om de koe te melken (*werkwoord in dialect met zijn hoofdtijden*), ze zit op een laag stoeltje (*dialectwoord*); ze moet den uier (*dialectwoord*) en de spenen (*dialectwoord*)

eerst voorbereiden (*dialectwoord*) enz. Dan komt het reinigen en het afroomen van de melk (oude methode in aarden teilen en nieuwe methode met de machine) enz.

Een andere manier van redigeeren is de volgende : in plaats van den beschrijvende tekst voortdurend te onderbreken om dialectwoorden in te lasschen, hetgeen voor sommigen wellicht vermoeiend wordt, kan men de woorden die van eenig belang zijn ook van een nummer voorzien en de dialectvormen dan onderaan het blad in een enkel lijstje samenbrengen; b.v. : « De boering gaat naar de weide (1) om de koe te melken (2); ze zit op een laag stoeltje (3); ze moet den uier (4) en de spenen (5) eerst voorbereiden (6), » enz. De dialectvormen met eventuele opmerkingen en verklaringen komen op de onderste helft van het blad :

(1) (2) (3) enz.

Voor den taalkundige is een dergelijke tekst veel practischer dan een gewone opsomming van termen, waarvan sommige voor hem geheel nieuw zijn en dus duister kunnen blijven : het verband, waarin het woord op zijn natuurlijke plaats voorkomt, maakt alles veel duidelijker;

3° velen zullen aarzelen om de vreemde woorden, b. v. de ontleeningen uit het Fransch op te nemen. Deze vreemde bestanddeelen zijn echter ook van belang om een beeld te geven van het werkelijke taalleven in een stad of dorp. Talrijke Fransche termen worden trouwens door alle dialectsprekers gebezigd, zelfs door diegenen die geen woord Fransch kennen; het is juist van belang te weten op welke gebieden de Fransche invloed heeft gewerkt en welke wijzigingen deze leenwoorden ondergaan, wanneer het dialect ze opneemt en aan zijn eigen aard aanpast.

**

We geven hieronder een viertal plannen voor de systematische bewerking van kleine onderdeelen van den dialectwoordenschat. Elke kring voor heemkunde kan er gemakkelijk tientallen andere opmaken om zijn taalkundig werk voor te bereiden; de meest doelmatige methode van werken lijkt ons de volgende : een groep begrippen (b. v. een onderdeel van een vaktaal) wordt besproken op de vergadering; daarna worden een paar leden aangeduid om woordenlijsten aan te leggen; natuurlijk zullen die leden gekozen worden, welke met het te onderzoeken vak in aanraking komen of vaklieden onder hun bekenden hebben. Na de bespreking en mogelijke aanvulling van het verzamelde materiaal wordt een verslaggever aangewezen om de woordenlijsten tot een doorlopenden tekst om te werken, zooals hierboven wordt beschreven. Voor iedere groep woorden, die een geheel vormt van begrippen (b. v. het bouwen van het huis, de zuivelproducten enz.) wordt de tekst in een van die gewone schrijfboeken (als de scholieren gebruiken : formaat 21 x 16 cm.) overgeschreven. De kring zorgt er voor dat steeds hetzelfde soort schrijfboeken wordt gebruikt : dan kunnen ze later ingebonden worden en vormen een kostbaar archief, waaruit een volledige monographie over dialect en volkskunde kan groeien.

**

In het voorgaande hebben wij de dialectstu-

die van het standpunt van den heemkundige behandeld; natuurlijk is de Leuvense Dialectcentrale dankbaar voor elke soort van medewerking bij de voorbereiding van het Zuidnederlandsch dialectwoordenboek : we sturen geregeld vragenlijsten uit, die op een anderen grondslag zijn opgesteld en moeten dienen om de meest dringende gegevens het eerst te verzamelen; deze lijsten zullen we gaarne aan alle dialectliehebbers toezenden. En we hopen dat er geregelde samenwerking zal ontstaan tusschen de heemkundige kringen en de Leuvense Centrale : gaarne zullen we verdere inlichtingen verstreken en leiding geven bij het dialectonderzoek. Indien de kringen op de hierboven beschreven wijze een dialectarchief aanleggen, zullen we steeds dankbaar zijn indien we hun schrijfboeken ter inzage kunnen krijgen : we zullen ze met eventuele opmerkingen terugzenden.

**

1. — PLAN VOOR HET SYSTEMATISCH INZAMELEN VAN EENIGE WOORDGROEPEN

A. De namen der maanden

1. Welke zijn de namen van de twaalf maanden in uw dialect? (Iederen naam op een afzonderlijke fiche schrijven.) Geef de uitdrukkingen, spreekwijzen enz. op die op deze namen betrekking hebben. (De uitdrukkingen schrijven op de fiche der maand waarbij ze behooren.)

2. Kent ge woorden afgeleid van de namen der maanden; b. v. *Maartsche sneeuw*, *Aprilische wind*, *Maartsche buien* enz.?

3. Kent ge namen van dieren of planten, afgeleid van de namen der maanden; b. v. *Oogstmaandsche appelen*?

4. Bestaan er oude gebruiken of feesten, waarvan de namen afgeleid zijn van de namen der maanden : b. v. *de Meiboom*; *den Mei planten* (op een nieuw gebouwde huis); *de Aprilvisschen*, en wat daarmee samenhangt.

De beschrijving van gebruiken, die te uitvoerig zou zijn voor een of een paar fiches, op een afzonderlijk blad.

B. De namen der dagen van de week

5. De namen der dagen van de week in dialect, met hun afleidingen en de spreekwijzen die er bij behooren; b. v. *werkdagisch* (*mijn werkdagische broek*). Welke samenstellingen kent ge met die woorden; b. v. *Aschwoensdag*, *Goede Vrijdag*, *Paaschmaandag* enz.

2. — DE VERWANTSCHAPSNAMEN

A. De eigenlijke namen

1. Geef de dialectwoorden op voor : *vader*, *moeder*; *zoon*, *dochter*; *broeder*, *zuster*; *grootvader*, *grootmoeder*; *kleindochter*, *kleinzoon*; *oom*, *tante*; *neef*, *nicht*; onderscheid het dialect tusschen de beteekenissen van Fr. *neveu*, *nièce* en *cousin*, *cousine*?

2. *De familie* : *man*, *vrouw*; *kinderen*, *ouders*; *grootouders*, *kleinkinderen*; *tweeling*; *schoonvader*, *schoonmoeder*; *schoonzoon*, *schoondochter*; *schoonbroeder*, *schoonzuster*; *dat is een verwante van mij*; *wij zijn niet verwant*, enz. Men lette op het gebruik van lidwoorden

en bezit
Jef, en
van el
mijne
wif)?

3. B
tegenst
de woo
klein
mingen
en me

4. Pe

5. St

B

6. W
dermo

7. W
ders e
somm
ken, v

8. K
met d
huis, g
enz.?
die pri
heerne

9. A
derna

10. V
terling
ke vor
hoever

D.

Het
bij he
men n
is een
delijk
worden
dan so
enz.)?

Men
woord
meer v
de lag
welke
ren. I
de wo
gegoed
doordr
reeds
aan d
noods
enz.

1. V
de ho
huis,
ploege
Opn
righed
ander

ten heemkundige
Leuvense Dia-
ke soort van me-
ng van het Zuid-
boek : we sturen
op een anderen
moeten dienen om
het eerst te ver-
e gaarne aan alle
En we hopen dat
zal ontstaan tus-
n en de Leuven-
n we verdere in-
ing geven bij het
kringen op de
een dialectarchief
lankbaar zijn in-
er inzage kunnen
eventuele opmer-

SYSTEMATISCH
EENIGE

EN

maanden
a de twaalf maan-
naam op een af-
Geef de uitdruk-
die op deze na-
De uitdrukkingen
naand waarbij ze
id van de namen
e sneeuw, April-
enz.?
en of planten, af-
nden; b. v. Oogst-

iken of feesten,
ijn van de namen
iboom; den Mei
ouwd huis); de
e samenhangt.
iken, die te uit-
een paar fiches,

van de week

a de week in dia-
de spreekwijzen
erksdaagsch (mijn
e samenstellingen
v. Aschwoensdag,
ig enz.

DIAPSNAMEN

namen

op voor : vader,
ler, zuster; groot-
chter, kleinzoon;
erscheidt het dia-
n van Fr. *neveu*,

w; kinderen, ou-
eren; tweeling ;
r; schoonzoon,
, schoonzuster; dat
zijn niet verwant,
k van lidwoorden

en bezittel. bijv. naamw. vóór de namen : de *Jef*, enz.; hoe zeggen de echtgenooten als ze van elkaar spreken : mijn (onze, de) *man*; mijne (de, onze) *vrouw* (of mijn, het, ons *wijf*)?

3. Bestaan er namen voor de kinderen in tegenstelling met de *volwassenen*? Welke zijn de woorden voor *jongen, meisje; k'leine jongen, klein meisje; de jongelieden*. Kent ge benamingen voor : *grootte (opgeschoten) jongens en meisjes*?

- 4. *Peter, meter; petekind.*
- 5. *Stiefvader, stiefmoeder; stiefkinderen.*

B. Kinderwoorden en liefkoozingen

6. Welke woorden hoort men uit den kindermond voor *vader* en *moeder*?

7. Welke liefkoozende woorden gebruiken *ouders* en *volwassenen* tegenover *kinderen*? (In sommige streken spreekt men ze toe met *vrouwen, vaderken*, enz.)

C. Afleidingen, spreekwijzen, enz.

8. Kent ge woorden afgeleid van of gevormd met de verwantschapsnamen : *het vaderlijk huis, gezusterskinderen, kindsgedeelte (erfdeel)*, enz.? Hoe spreekt men van of tot verwanten, die priester of kloosterling(e) zijn (*heerbroer, heerneef*, enz.)?

9. Afleidingen als *kindsch, kinderachtig, moedernaakt, veibroer*, enz.

10. Verwantschapsnamen toegepast op kloosterlingen : *pater, moeder, broeder, zuster*; welke vormen hebben de Franche termen en in hoeverre worden ze gebruikt door het volk?

D. Gevoelswaarde en sociale toestanden

Het gevoel speelt een bijzonder groote rol bij het gebruik van de verwantschapsnamen; men moet dus altijd op het volgende letten : is een woord bijzonder deftig, eerbiedig, vriendelijk, gemeenzaam, plat, enz. Welke termen worden gebruikt voor de dieren; ondergaan ze dan sommige wijzigingen (b. v. *moer, moejer*, enz.)?

Men lette op de sociale verschillen in het woordgebruik : gebruiken de hogere (min of meer verfranschte) standen andere woorden dan de lagere? Men duide in dat geval dus aan tot welke klasse der bevolking de woorden behooren. Is er hier geen verandering gaande; zijn de woorden, die vroeger uitsluitend door de goeude standen gebezigd werden, niet aan 't doordringen tot de andere? In hoeverre is dit reeds geschied : houdt het oudere geslacht nog aan de vroegere termen vast? Men zette desnoods tusschen haakjes : verouderd, nieuw, enz.

3. — HET HUIS

A. Soorten van gebouwen

1. Woorden die weergeven : *het woonhuis, de hoeve, de boerderij, de schuur, het waschhuis, het afdak, het wagenhuis* (waar karren, ploegen enz. worden gezet).

Opmerking. — De stallen en hunne bijhoorigheden zullen het voorwerp uitmaken van een andere vragenlijst.

2. *De kerk, de pastorie, het schoollokaal, het gemeentehuis, het kasteel, de toren*, enz.

3. Benamingen voor een huis in slechten staa (*hut, kot, krot*, enz.).

4. *Bouwen, het gebouw.*

Opmerking. — De bijzonderheden betreffende het bouwen (vakwoorden van den metselaar, den timmerman, enz.) zullen later gevraagd worden.

B. Deelen van het huis

5. *De muur, de verschillende ingangdeuren of poorten; de hoofdingang; de stoep, het voorportaal, de gang, de trap, het keldergat.*

6. De deelen van de *trap, de trede, de leuning, de trapportalen* (Fr. *paliërs*), enz.

7. De verschillende verdiepingen : *de begane grond* ('t gelijkvloers), *de verdiepingen*.

8. De *kamers* naar hun ligging en hun bestemming : *de huiskamer, de ontvangkamer, de keuken, de achterkeuken, de voorraadskamer* (de spinde), *het bakhuis; de slaapkamer, de alkoof, de rommelkamer* (bergplaats voor oude en versleten voorwerpen); *het gemak, de kelder, de zolder, de zolderkamer* (vlïering); is er een afzonderlijke benaming voor een *kleine kamer*? — Bestaat er in oude huizen nog een « *kelderkamer* »? Bevindt zich deze eenige treden *boven* den beganen grond, of *lager* dan dezen?

9. *Het dak, de vorst* van het dak, *de goot* (afhangende goot), *de euzie* (laagste rij pannen, waarvan de « *euziedrup* » in de goot valt), *de kornis, de schoorsteen* en zijn deelen (*windscherm, windwijzer*, enz.). — De geplaveide achterplaats (*koer, kalsijde*, enz.).

4. — DE WINDEN

1. De wind (in 't algemeen). — Uitdrukkingen voor : *Het is winderig vandaag, het waait*, enz. — Welke zijn de woorden, die de verschillende graden van den wind aanduiden (*tocht, koeltje, rukwind, storm*, enz.)? — Hebben deze woorden nog andere beteekenissen? Zegswijzen?

2. Welke zijn de woorden om te zeggen : *noordenwind, zuidenwind, westenwind, oostenwind*, enz.? Gebruikt men deze woorden als orienteeringsmiddelen, b.v. om de ligging van een huis, van een kamer aan te duiden? Geef voorbeelden; vermeld de spreekwoorden en zegswijzen die op deze winden betrekking hebben.

3. Hebt ge bijzondere woorden voor plaatselijke winden, b.v. langs de zee? Zoo ja, bepaal goed den zin dezer woorden; zeg uit welke richting deze winden komen, op welk oogenblik van den dag, gedurende welk jaargetijde ze heerschen. Spreekwoorden : b.v. *de Aprilsche wind bederft menig schoon kind*, enz.

4. Scheepvaart (in 't bijzonder voor de mede- werkers, die langs de zee wonen en de visschers kunnen ondervragen). — Zijn er dialectische uitdrukkingen om de verschillende soorten van winden aan te duiden van het standpunt van den zeeman : *voordee'ige wind, tegewind, zee- wind* (uit de richting van de zee), *landwind, windstilte*, enz. — Zegswijzen en spreekwoorden aan de zeemanaal ontleend (*de wind van achteren*, enz.).

Heverlee

Prof. Dr. L. Grootaers
Naamsche Steenweg 158

BOEIEND HEEMKUNDIG WERK : DE STRAAT

Een nuttig en aantrekkelijk werk voor onze studiekringen is het aanleggen van een beschrijvend repertorium der straten hunner gemeente.

Als basis gebruike men de officieele lijst der straten, bij den gemeentesecretaris aan te vragen. Aan elke straat wijde men een ordelijk en overzichtelijk ingedeelde fiche (blad) en men rangschikke al deze bladen alfabetisch.

Aan zulk repertorium kunnen alle leden van den kring zeer actief meewerken, wat een hoofdvereischte is voor het krachtig leven der werkgemeenschap.

Wordt het repertorium zoo volledig en nauwkeurig mogelijk volgens de hierachter uiteengezette richtlijnen opgemaakt en daarna behoort tot een leesbaren tekst verwerkt, dan mag het zeker ingezonden worden voor een der jaarlijksche prijskampen van het Verbond, evenals het verdient gepubliceerd te worden, wellicht met den steun van het gemeentebe-stuur.

Hier volgt nu een plan, dat men bij de beschrijving eener straat kan volgen :

A. Straatnaam

- I. Oudste vermelding (nauwkeurige spelling).
- II. Evolutie der spelling.
- III. Huidige officieele spelling.
 1. In de ambtelijke lijst.
 2. Op de straatnaamborden. — Hoeveel borden? Is de spelling op alle precies dezelfde?
- IV. Beraadslagingen van den gemeenteraad tot aanneming of wijziging van den straatnaam. Verzoekschriften, persreacties.....
- V. Nauwkeurige weergave van de plaatselijke dialectische uitspraak.
- VI. Verklaring van den straatnaam.
- VII. Heeft de straat in den volksmond andere namen? Verklaring.
- VIII. Had de straat in den loop der tijden andere namen? Citaten tot bewijs. Verklaring.
- IX. Heeft de straat, welke doorloopt op een naburige gemeente, daar een anderen naam? Andere spelling? Verklaring.
- X. Hebben sommige deelen van de straat in den volksmond geen bijzonderen naam?

B. Uitzicht der straat zelf

- I. Waar begint en waar eindigt ze? Welke wijk of gehucht? Welke parochie? Eventueel : waar juist de parochie- of gemeentegrens?
- II. Algemeene vorm : recht, bochtig, hoekig enz. — Oriëntatie.
- III. Lengte (liefst met de landmetersketting te meten langs haar as; beter dan meting op schaal, zelfs op het beste plan).
- IV. Breedte : rijweg, trottoirs, grachten. — Wisselt die breedte?

V. Relief : hoogste en laagste punt boven den zeespiegel (stafkaart). Voorstelling op schaal van het relief, indien het sterk wisselt. Waren uitgravingen of ophoogingen noodig bij den aanleg? Uitzichten (vergezichten, panorama's) vanaf de straat.

VI. Afwatering: riolen, goten, greppels, grachten, slooten.

VII. Bestrating: kassei, asfalt, macadam, grint, assche, aarde enz. — Wisselt de aard der bestrating? Hoe is de straat in zomer en winter? Bij zeer droog en zeer nat weer? Aan meer dan een factor te wijten?

VIII. Eigenaardigheden.

1. Bruggen (water, spoorweg enz.). Aard en naam. — Viadukten, overwegen.
2. Tramsporen op of langs of over de straat? Autobusdienst (stopplaatsen).
3. Fiets- of ruiterspad(en). Voor de eerste : aard.
4. Boomen op de straat. Een of twee rijen? Soort? Ouderdom en toestand der aanplanting?
5. Avondverlichting.
6. Straatnaamborden, wegwijzers, verkeers-teekens.....

C. Omgeving

I. Natuur.

1. Tuinen : lust-, bloemen-, groententuinen. Hebben deze een opvallend uitzicht (door hagen b.v.) of karakteristieke teelten?
2. Velden. Gelijkwaardige vragen.
3. Boomgaarden; weiden en meerschen; bosschen en heide enz.
4. Verleent de natuur aan de straat een eenheidsuitzicht of een afwisselend karakter?
5. Vertoont de straat een gewoon of zelfs banaal natuurbeeld, of schilderachtige hoekjes, die verdienen behouden te blijven?
6. Belangwekkende boomen langs of vlak bij de straat.

II. Gebouwen.

1. Welke woningen? Boeren-, arbeiders-, burgers-, heerenwoningen.
2. Eigenaardige hofsteden, villa's, kasteelen, moderne huizen. Schoon of leelijk?
3. Sierende of ontsierende rol der gebouwen. Opvallende ontsierende elementen: gevels, muren, omheiningen (beton), lintbebouwing, onregelmatige lijnrichting, electriciteitscabines, palen enz. — Kan het straatbeeld niet met eenvoudige middelen verfraaid worden?
4. Nauwkeurige vermelding, met hun verschillende namen (deze uit den volksmond niet vergeten) van de voornaamste hoeven, landhuizen, kasteelen, handelshuizen, nijverheidsgebouwen.
5. Openbare gebouwen : eeredienst, onderwijs, liefdadigheid, bestuur, gerecht, politie, fiscus, post, spoorweg.....

1. A
of
w
lu
de
st
ri
ve

o
in

Ber
nu. G

Valle
rechtst
afschaf
grondig
ramper
tallen
gebouw

Geme
menwe

Cons
eener
eigen v
raad en

Ze h
verscha
te alge
steld. E

vraag
NAVE

Donk
het l

(Max
PARSO

Bruss
misre

POLSP
de L

Heve
ROGGE

sche
sel-EL

SCHEE
Guido

denis
derl.

SCHER
direct

op M
weg i

SEGER
hout.

eenig
SIMON

10b,
kunde

SOETE
cob v

tologi

D. Bevolking

1. Aard. Verscheidenheid of eenheid? Talrijk of gering? Toenemend of afnemend? In welk tempo? Zoo mogelijk statistisch geïllustreerd. Verleent een groot aantal kinderen geen bijzonder kenmerk aan het straatleven? Zijn er geen families zeer talrijk of sinds zeer lang in de straat gevestigd? Welk karakter verleent de bevolking aan de straat (voor het oog, het oor, den neus.....)? Reputatie der straat in de gemeente.

E. Geschiedenis

Beroemde of beruchte inwoners, eertijds en nu. Gedenkplaten?

Vallen er historische feiten te vermelden in rechtstreeksch verband met de straat? Opening, afschaffing, verlenging, verkorting, verlegging, grondige wijziging van het uitzicht. Oorlog, rampen (water, vuur), zware ongelukken, jaartallen (steen, ankers.....), opschriften..... op gebouwen.

F. Folklore

Gemeenschapsleven der straatbevolking; samenwerking of strijd.....

Eigenaardige huisnamen (uithangborden) vroeger en nu.

Boom-, staak- gevelkapelletjes enz....., kruisen; pompen.....

Processieweg, met rustaltaar? Markt, jaarmarkt, kermis.

De straat in vertellingen, sagen, legenden, gezegden, rijmpjes, liedjes.....; in de locale politiek.

G. Kunst en Wetenschap

Groote en kleine monumenten.

De straat in teeken- en schilderkunst, de letterkunde, de wetenschap (monografieën).

Bibliografie en iconografie der straat (prentkaarten b.v.)

Men eindige met nauwkeurig den datum op te geven waaraan de beschrijving der straat beantwoordt.

Het ware zeer wenschelijk dat het gemeentearchief een exemplaar van dit repetorium zou bezitten. Zulke beschrijving, bv. om het kwart eeuw vernieuwd, of bij gewichtige wijzigingen der straat, zou een kostbare bijdrage zijn tot de geschiedenis der gemeente.

Het zal iedereen wel opvallen welke hoogst belangrijke rol de fotografie in dit alles kan en moet spelen.

Aalst.

Jozef van Overstraeten.

ONZE CONSULENTEN. — II.

Consulenten zijn vooraanstaande beoefenaars eener «heemkundige» wetenschap, die op hun eigen wetenschappelijk terrein het Verbond met raad en daad willen bijstaan.

Ze hoeven natuurlijk slechts inlichtingen te verschaffen zoover de vragen niet te vaag of te algemeen of te onbescheiden worden gesteld. Een postzegel voor antwoord moet iedere vraag vergezellen!

NAVEAU Albrecht, Z.E.H., onderpastoor, Donk 157, Meer (Hoogstraten), stichter van het Natuurhistorisch Museum der Kempen (Maxburg) : plant- en dierkunde der Kempen
PARSONI, journalist, Sint-Kathelijne Markt 33, Brussel : folklore van circusartisten en kermisreizigers.

POLSPOEL Gaston, Kanunnik, professor aan de Leuvense universiteit, Ruelensvest 67, Heverlee : aardrijkskunde.

ROGGEN Domien, Dr., professor aan de Gentsche universiteit, Adolf Buyllaan 105, Brussel-Elsene : geschiedenis der beeldhouwkunst.

SCHEERDER Jozef, Drs., atheneumleeraar, Guido Gezellelaan 62, Sint-Niklaas : geschiedenis van de 16e eeuw; Hervorming en Nederl. Opstand.

SCHELLEKENS Jozef, provinciaal architect, directeur der stadsteekenacademie, Steenweg op Mol, Turnhout : heemschut, vooral «de weg in het landschap»

SEGERS Frans, Z.E.H., Begijnhof 48, Turnhout, voorzitter van de ornithologische vereniging «De Wielewaab» : vogelkunde.

SIMONS Jozef, letterkundige, Steenweg op Mol 10b, Turnhout : Kempische heem- en letterkunde.

SOETE Jan, Dr. phil., stadsbibliothecaris, Jacob van Maerlantstraat 1, Kortrijk : dialectologie.

STERKENS Remi, Dr., leeraar aan het atheneum, Hertoginstraat 48, Antwerpen : Kempische letterkunde.

STEURS Vaast, Dr. Jur., wn. stadsarchivaris, Kon. Astridlaan 41, Mechelen : archiefwezen, oudheidkunde, bodemonderzoek

STRUBBE Egied, Mr., professor aan de universiteit te Gent, voorzitter van den Bond der Westvlaamse Folkloristen, sekretaris van den Geschied- en Oudheidkundigen Kring (Emulatie) te Brugge, Sint-Gilliskerkstraat 10, Brugge : rechtsgeschiedenis.

TIELEMAN Edmond, Dr., atheneumleeraar, Destelbergenstraat 48, Sint-Amansberg : methodologie der heemkunde, familiekunde.

VAN BALBERGHE Jozef, conservator van het Museum voor Folklore, G. de Stassartstraat 32, Mechelen : folklore

VAN DEN BROECK Eugeen, journalist, Steenweg op Gent 89, Walfergem, Assche : familiefolklore, familiegrafiek

VANDENBÜSSCHE Jozef, Drs., ambtenaar, Vischstraat 47, Denderbelle en Liefdadigheidstraat 5, Brussel, secretaris van het Verbond voor Heemkunde.

VAN DEN WIJNGAERT Leopold, beambte, Mijsenstraat 21, Mechelen : Germaansche godenleer, gebruiken en gewoonten die wortelen in het heidendom.

VAN DER MUEREN Floris, professor aan de Gentsche universiteit, voorzitter van het Hooger Instituut voor Kunstgeschiedenis en Oudheidkunde, schepen van Schoone Kunsten en Openbaar Onderwijs, Capucienenvoer 50, Leuven : muziekgeschiedenis.

VAN DE WIJER Jozef, Prof., Dr., leeraar aan de Leuvense universiteit, lid van de Kon. VI. Academie, Schreursvest 29, Heverlee : plaatsnaamkunde

- VAN GORP Jan, Dr. phil., eere-atheneumleeraar, Pastorijstraat 2b, Kasterlee : heemkunde der Noorderkempen, vooral plaatsnaamen en familiekunde.
- VAN HAEGENDOREN Maurits, Dr., archivaris bij het Rijksarchief, Guido Gezellelaan, Heverlee : archiefwezen.
- VAN HERCK Jozef, Z.E.H., pastoor-deken, Kontich, Dr in de klassieke philologie, licentiaat in archeologie en kunstgeschiedenis: christelijke iconografie, Vlaamsche kunst van de renaissance, Otto Vaenius.
- VAN LIMBERGEN Jozef, sterrenkundige, Mortselschesteeweg 20, Antwerpen-Deurne : sterrenkunde
- VAN OVERSTRAETEN Jozef, Drs., leeraar, afgevaardigde-beheerder van den V.T.B., hoofdredacteur van «Toerisme» en «Heemkunde», Parklaan 24, Aalst; stichter-voorzitter van het Verbond voor Heemkunde.
- VAN SCHEPDAEL Jan, leeraar in de natuurwetenschappen aan de normaalschool, Carlsbourg (Lux.) : insektenkunde, plantkunde.
- VERBESSELT Jan, Dr., conservator van het Heemkundig Museum, Ransbeekstraat 79, Neder-Overheembeek (Brussel) : geschiedenis.

- VERBOUWE Alexis, Léon Théodorstraat 46, Brussel-Jette : iconografie van het Vlaamsche Land.
- VERHEYEN R., Dr., leeraar aan het Kon. Natuurhistorisch Museum van België, Vautierstraat 31, Brussel : dierkunde, in het bijzonder vogelkunde
- VERMEULEN Jozef, advokaat, volkskundige, Prinsstraat 16, Gent : volkskunde
- VERSTEGEN Vedastus, O.F.M., Z.E.P., Dr., assistent aan de universiteit, Vlamingenstraat 47, Leuven : taalkunde, dialectkunde, plaatsnaamkunde.
- VERWILGHEN Rafaël, ingenieur, architect, directeur-generaal bij het Commissariaat-Generaal voor 's lands wederopbouw, Nijverheidsplaats 22A, Brussel : stede bouw.
- VIERIN Jos., architect, provinciaal adviseur voor monumentenzorg bij den Wederopbouw, Lange Rei 14, Brugge : Westvlaamsche architectuur en monumentenzorg.
- WITTEMANS Frans, Mr., advokaat, Haringroedestraat 5, Antwerpen : geschiedenis der Oranjes.

CORRESPONDENTEN EN STUDIEKRINGEN AANGESLOTEN BIJ HET VERBOND VOOR HEEMKUNDE. - I.

- De cursief gedrukte namen duiden de plaatsen aan waar een aangesloten studiering voor heemkunde bestaat. Kringen en correspondenten beantwoorden graag heemkundige vragen, die niet te vaag of te algemeen zijn gesteld. Wederkerig dienstbetoon is plicht. Postzegel voor antwoord niet vergeten. Wie wil op de tweede lijst voorkomen?
- Aaigem : Weyns Jozef, gemeentesekretaris.
- Aalst : Courteaux Frits, onderwijzer, Acaciastraat 7.
- Aalst : van Overstraeten Jozef, leeraar, Parklaan 24.
- Aalter : Laroy Amedee, bestuurder van de vakleekenschool, Boomgaardstraat.
- Aalter : Verhoustraete Arthur, Loostraat 53.
- Aard (Geel) : van Nooten-Prims Jozef, schoolbestuurder.
- Aarschot : Meeus Jozef, architect, Elisabethlaan.
- Aarschot : Rutgeerts Albrecht, folklorist, Grote Markt 19.
- Aarsele : Lambert Omer, melkerijarbeider, Sterrestraat 54.
- Aartselaar : Marivoet Florimond, onderwijzer, Lindelei 12/1.
- Aartselaar : Verbeeck Aloïs, handelaar, Hoevelei 62.
- Affligem (Hekelgem) : PODEVJN Renierus, O.S.B., Dom, Abdij.
- Alsemberg : Proost Albert, leeraar, Witte Weg 6.
- Anderlecht : Helsen Jozef, Dr., atheneumleeraar, Guillaume Lekeustraat 3.
- Antwerpen : Eggenstein Hugo, beambte, Van Luppenstraat 39.
- Antwerpen : V.T.B., Sint-Jacobsmarkt 45.
- Appelterre : Ogiers Gerard, Z.E.H., onderpastoor, Dorp.
- Arendonk : Goris Jan, burgemeester, Vrijheid 94.
- Aslare : de Geest José, onderwijzer, Staatsbaan 39.

- Asper : de Rycke Hubert, student, Stationstraat 33, Gavere.
- Asper : 't Kindt Remi, handelaar, Kloukeveldstraat 2.
- Assche : van Wijnendaele Geeraard, leeraar, Nieuwstraat 566.
- Assebroek : Stalpaert Hervé, onderwijzer, Gistelsteenweg 74, Sint-Andries.
- Assenede : Bauwens Cyriel, onderwijzer, Kassteelstraat.
- Attenhoven : de Cat Leo, Landenschestraat 372.
- Baasrode : Bucqué Adolf, gemeentesekretaris.
- Balen-Neet : Deprouw Ernest, onderwijzer, Hoolsterberg la.
- Bambrugge : Gees Amaat, onderwijzer, Steenweg op Oudenaarde 23.
- Bassevelde : Buysse Cyriel, student, Beekstraat 51.
- Battenbroek (Walem) : Goetstouwers Adriaan, Z.E.H. pastoor, Walem.
- Bavikhove : Allegaert Julien, onderwijzer, Hoogstraat 26, Deerlijk.
- Bazel : van der Kinderen Lode, burgemeester, Kruibekestraat 83.
- Beek (Bree) : Leynen J., Z.E.H., pastoor
- Beerse : Geerts Jozef, onderwijzer, Gemeenteplaats 9.
- Beersel (Br.) : Clerckx Eugeen, architect, Kerkeveldstraat.
- Beervelde : Acke René, spoorwegbeambte, Brandstraat 23.
- Bellem : Mettenanxt Emiel, stationsassistent, Dorp 104.
- Belsele : Pijl Albrecht, onderwijzer, Dekpriem.
- Berchem (Antw.) : de Bois Frans, schoolbestuurder, Lode Van Berckenlaan 162.
- Berendrecht : Michielsens Louis, bouwmeester-landmeter.
- Beringen : Quintens Jef, schoolhoofd.
- Beringen : Thonissen Renier, onderwijzer, Vurtenche Weg 29, Beringen-Mijn.
- Berlaar (A.) : Verkuylen Louis, diamanthandelaar, Doelstraat 286.

Berlare (O.) : Janssens Freddy, nijveraar, Steenweg op Zele 6, Grembergen (Dendermonde).

Beselare : Maes Jozef, gemeentebeambte, Werkvijkstraat 9.

Bever (Henegouwen) : van der Cammen Emilien, onderwijzer, Plaats 5.

Bevere (Oudenaarde) : de Smet Lucien, hoogstudent, Wortegemstraat 9.

Beveren-aan-de-Leie : Bruggeman Albert, beambte, Hoogstraat 10, Deerlijk.

Beveren (Roeselare) : Denorme Cesar, Z.E.H., onderpastoor.

Beveren (Waas) : Claes Armand, burgemeester, Hendrik Consciencestraat 21.

Beveren (Waas) : Verhaert Justin, bibliothekaris, Hendrik Consciencestraat 41.

Beverloo : Thonissen Renier, onderwijzer, Vurtenische Weg 29, Beringen-Mijn.

Beverst : Vols Jozef, schoolhoofd, Holt 33.

Bevingen (Sint-Truiden) : Benaets Jozef, beambte, Naamsche Steenweg 1.

Blankenberge : Dhondt Karel, leeraar, Descampstraat 48.

Boechout (Lier) : Naveau Albrecht, Z.E.H., onderpastoor, Donk 157, Meer (Hoogstraten).

Bokrijk (Genk) : Bouveroux Jan, secretaris van het Provinciaal Domein, Kuringersteenweg 60, Hasselt.

Bonheiden : Vets Frans, onderwijzer, Edgard Tinellaan 200.

Boom : Gillé Constant, onderwijzer, Gasstr. 39.

Boortmeerbeek : Fannes Leo, schoolhoofd, Beringstraat 43.

Borgerhout : de Clopper Arthur, meester-schilder, Florastraat 39.

Borgerhout : Heyns Pol, folklorist, Moorkensplein 7.

Borgerhout : Ossenvlok August, rustend leeraar, St-Matheusstraat 11.

Borgloon : Alofs Raph, Provinciaal sekretaris voor toerisme, 18e Oogstlaan 17, Tongeren.

Bornem : Asterius, Eerw. Br., schoolbestuurder, Van Roosbroeckstraat 3.

Bornem : Suykens Alfons, onderwijzer, Boomstraat 50.

Borsbeek (A.) : Govaerts Leo, handelaar, Aaszaklei 203.

Boschvoorde (Brussel) : van Obbergen Jozef, gemeentebeambte, Gondvogelsstraat, 6.

Bouwel : van Hove Korneel, Z.E.H., pastoor.

Branst (Bornem) : van Herck Lucien, schoolhoofd, Luipegem 73.

Brasschaat : de Winter Lodewijk, gemeentesekretaris, Frilinglei 25.

Bree : Leynen J., Z.E.H., stadsarchivaris, pastoor te Beek.

Breedene : Clybouw Karel, onderwijzer, «Zonnendale», Duinhelmlaan.

Broechem : de Belser Arthur, rustend onderwijzer, Van den Nestlaan 2a.

Brugge : de Smet Jozef, Dr., rijksarchivaris, Academiestraat 14.

Brugge : van Heulenbrouck Evarist, onderwijzer, Gulden Vlieslaan 12.

Brussel : Eerw. Br. Dr. Ferdinand, leeraar, Nieuwland 198.

Brussel : Verbesselt Jan, Dr., ambtenaar, Ransbeekstraat 79.

Brustem : Ruppel Anna, onderwijzeres, Dorpstraat 203.

Buggenhout : Hens Frans, Z.E.H., Statiestraat 23.

Burst : Weyns Jozef, gemeentesekretaris van

Aaigem, Boschstraat 67, Mere.

Buvingen : Wagelmans Paul, student, stoffenhandel.

Damme : van den Berghe Raymond, schoolhoofd, Kerkstraat 15.

Deerlijk : Defraeye Leo, nijveraar, Stationstraat 5.

Deinze : Cassiman Achiel, kantonnaal schoolopziener, Guido Gezellelaan 111.

Denderbelle : van den Bussche Jozef, Drs, ambtenaar, Vischstraat 47.

Denderhoutem : van den Steen Leontine, Mej., onderwijzeres, Terlinden 42.

Denderleeuw : Coucke Frans, bouwmeester, August De Brabanterstraat 128.

Denderleeuw : van der Straeten Filemon, onderwijzer, Guido Gezellestraat 113.

Dendermonde : Bosteels Frits, architect, Beuzestraat 8.

Dendermonde : Macharis Juul, groothandelaar, Brusselschestraat 112.

Denderwindeke : Lanckman Cyriel, Z.E.H., onderpastoor, Dreef 39, Ninove.

Dentergem : Coucke Gustaaf, landbouwkundige, Kerkstraat 13.

Dentergem : Verhelst Adiel, onderwijzer.

Desschel : Heemkring «Erfwacht», Markt 16.

Desschel : Mulders Albert, onderwijzer, Lorenzenstraat 3.

Desselgem : Bossuyt Daniël, onderwijzer, Dries 149c.

Deurne (A.) : Aerts A., Stalinsstraat 31.

Diegem : Peeters Ernest, Sint-Katharinastr. 96.

Diest : Cresens Paul, goudsmid, Sint-Jan Berchmansstraat 3.

Diest : Sangers Willem, Z.E.H., Kruisheer.

Dikkelvenne : Weymaere Hector, schoolhoofd, Ellevestraat 2.

Dilbeek : Scheer Jan, L. Walraevenslaan 86.

Dottenijs : van Neste Albert, Z.E.H., onderpastoor, Nieuwpoortstraat 12, Middelkerke.

Duffel : Resselers Jozef, archivaris, Kiliaanstraat 43.

Duffel : van Aeken Gommar, Kwakkelenberg 33.

Dworp : Winderickx Désiré, student in de rechten, Kring 165.

Edegem : Mauquoi Gaston, burgemeester, Herfstlei 3.

Edingen : Cogneau Jozef, schoolhoofd, Scholenstraat 16.

Eke : Quatacker Jozef, schoolhoofd, Groot Steenweg.

Eekloo : Dhanens Elisabeth, Mej., Boelare 99.

Eename : van de Walle Adelbrecht, oudheidkundige, Groot Straat 27, Eine.

Eernegem : de Clercq Juliaan, beambte, Bruggestraat 6.

Eesen : Theunijck Gaston, landbouwer, burgemeester, Eikhof 18.

Eikevliet (Hingene) : Verbruggen Clemens, schoolhoofd.

Eine : van de Walle Adelbrecht, oudheidkundige, Groot Straat 27.

Eine : Vanmaercke Dion, onderwijzer, Oudenaardschesteenweg 111.

Ekeren : van Dam Cesar, leeraar, Veldwijklaan 64/2.

Eksel : Sweron Pieter, onderwijzer, Groenstraat.

Elewijt : Vermeulen Laurens, taalopziener voor het L. O., Hendrik Consciencestraat 29, Villovoorde.

Elingen : van Overstraeten Jan, schoolhoofd,

- Hallebaan 17.
 Elst : Romeyns Gilbert, beambte, Smisstr. 222.
 Elverdinge : Coulier Pieter, schoolhoofd.
 Elverdinge : Verbeke Armand, geneesheer, Vla-
 mertinge.
 Emelgem : Parret Rafaël, onderwijzer, Sint-
 Crispijnstraat 19, Izegem.
 Erembodegem : van Hoefs Paula, Mej., onder-
 wijzeres, Hoogeweg 55.
 Erondegem : de Clippeleer Louis, onderwijzer,
 Kuilstraat, N. H.
 Erpe : van Herreweghe Jozef, beambte, Dui-
 naardstraat 4.
 Erwegem : van den Bossche Maria, onder-
 wijzeres, Smissenhoek.
 Esschene (Brabant) : Mertens Juul, onderwij-
 zer, Centrum 6.
 Etterbeek : de Poorter Albert, geneesheer, Sint-
 Pieterssteenweg 199.
 Everberg : Maes Frans, schoolhoofd.
 Evergem : de Clercq Firmin, bediende, Schoon-
 straat 13.
 Evergem : de Schepper Andries, handelaar,
 Eindeken 33.
 Gaasbeek : Dieudonné Jeroom, onderwijzer,
 Frans Van der Steenstraat 24b, Sint-Kwintens-
 Lennik.
 Galmaarden : Claus Gaston, plaatselijk sekre-
 taris der N.L.V.C., Rodeweg 7.
 Ganshoren : van Hemelrijck Hendrik, Tijloo-
 zenstraat 9.
 Gavere : van Quaille Louis, schaliedekker, Mid-
 delwijk 14.
 Geel : van Broeckhoven Willem, beambte,
 Markt 25.
 Geeraardsbergen : Lallemand Jan, secretaris van
 de C.O.O., Buizemontstraat 41.
 Geeraardsbergen : Steppe Albert, apotheker,
 Wijngaardstraat.
 Geistingen (Ophoven) : Wieërs J.M.H., rustend
 schoolhoofd.
 Gelinden : Goffin Jozef, Z.E.H., pastoor
 Gellik : Coenen J., Kanunnik, Dr., rector van
 het Sint-Augustinusgesticht.
 Geluwe : Driessens Oscar-Emiel, gemeente-ont-
 vanger.
 Genk : Geurden Hector, beambte, Statie-
 straat 25.
 Genk : Gielen Gilles, onderwijzer, Houthalen-
 straat 1.
 Gent : Gijssels Hector, beambte, Drongen-
 schesteenweg 113 en Botermarkt 12.
 Gent : Vermeulen Jozef, advocaat, Prins-
 straat 16.
 Gentbrugge : de Geest Juul, onderwijzer, Jules
 de Saint-Genoisstraat 162.
 Gestel : Cuyper Jozef, Z.E.H., onderpastoor,
 Pastorijsstraat 14, Boom.
 Gestel : Verkuylen Louis, diamanthandelaar,
 Doelstraat 286, Berlaar.
 Gierle : Verheyen Jaak, Z.E.H., rector, Van
 Genechtenplein 3, Herentals.
 Gijzegem : Vercammen-van de Velde Magde-
 leine.
 Gistel : Pinte Georges, onderwijzer, Koolaard-
 straat 2.
 Glabbeek-Zuurbemde : Roekaerts Raymond, on-
 derwijzer, Tienschestraat 21.
 Gooik : de Weerdt Luciaan, onderwijzer, Sta-
 tionstraat 317, Lot.
 Grimbergen : Delestré Daniël Jules, Z.E.H.,
 pastoor, Dorpsplein.
 Groenendaal (Hoeilaart) : de Paepe A.T.,
 eere-schooldirecteur, Steenweg op Groenen-
 daal 133.
 Groot-Bijgaarden : Prim Joris, E.B., Dr., Hen-
 drik Placéstraat 9.
 Gullegem : Pottie Gustaaf, onderwijzer, Post-
 straat 63.
 Gutschoven : Marschal Jan, onderwijzer, Bek-
 straat 26.
 Haacht : Mommens Emiel, gemeentesekretaris,
 Dorpsplaats 24.
 Haaltert : van Overwalle Gilbert, onderwijzer,
 Dorp 35 A, Kerksken.
 Hakendover : Morren-Roukaerts Robert, ver-
 zekeraar, Schipplaats 118, Tienen.
 Halen : Henderickx Karel, schoolhoofd, Steen-
 weg, Zelk (Halen).
 Hallaar : Weyns Jozef, Lic., Broekstraat 83a.
 Halle (Kempen) : Berghmans Jozef, school-
 hoofd, Driesheide 18/1.
 Hamme (Durme) : de Keersmaecker Arthur,
 onderwijzer, Kerkstraat 31.
 Hamont : Poelmans Ferdinand, onderwijzer,
 Achelpoort 29.
 Handzame : Mispelon Michiel, onderwijzer,
 Merkem.
 Harelbeke : Ghysaert Joris, apotheker, Gent-
 straat 13.
 Harelbeke : van Gaver Jeroom, Kortrijkstr. 7.
 Hasselt : Behets Jan, lic. in de geschiedenis,
 Kuringersteenweg 80.
 Heers : van de Velde Simon, hoogstudent,
 Nieuwe Steenweg 15.
 Heist-op-den-Berg : Liekens Lodewijk, archi-
 varis, Bergstraat 20.
 Heist-op-den-Berg : Weyns Jozef, Lic., Broek-
 straat 83a, Hallaar.
 Hemiksem : de Schepper Louis, onderwijzer,
 Kerkstraat 108.
 Hendrieken : Coune Lambrecht, Z.E.H.,
 pastoor.
 Herdersem : van Geit Filemon, hoogstudent,
 Groote Baan 66.
 Herdersem : Vercammen-van de Velde Magde-
 leine, Gijzegem.
 Herent : van Eycken Edmond, staatsambtenaar,
 Wijchmaalstraat 2.
 Herentals : Laureys Jozef, Dr., atheneumlee-
 raar, Bovenrij 55.
 Herenthout : van Hout Emiel, onderwijzer, Van
 Reynegomilaan 3.
 Herk-de-Stad : Cools Paul, onderwijzer,
 Diesterstraat 197.
 Herk-de-Stad : Enckels Reimond, apotheker,
 Groote Markt 24.
 Herne : Billiet Richard, Dr., atheneumleeraar,
 Desguinlei 60, Antwerpen.
 Herselt : Mertens Antoon, Z.E.H., pastoor,
 Dorp 50, Houtvenne.
 Herten : van Muysen Jozef, schoolhoofd,
 Meerschstraat 30, Wellen.
 Herzeeuw : Lowyck Antoon, Z.E.H., leeraar
 aan college en normaalschool, Torhout (va-
 cantie : Leegweg 18, Sint-Andries).
 Herzele : de Buysscher Maurits, onderwijzer,
 Stationstraat.

(Vervolgt)

«Heemkunde», orgaan van het Verbond voor Heemkunde, afdeling van den V.T.B., Sint-
 Jacobsmarkt 45, Antwerpen (uitgever).
 Hoofdredakteur : Jozef Van Overstraeten, Parklaan 24, (O.-VI.)
 Drukker : P. Dirix, Apostelstraat 8-10, Antwerpen. Toelatingsnummer : P. 303.